

Colombia: a pax de Santos

Descrición

Alén de constituír un histórico acordo, a aceptación o pasado 6 de novembro na Habana (Cuba) do segundo punto da axenda de negociacións que levan a cabo as delegacións do goberno de Juan Manuel Santos e a dirección xeral das Forzas Armadas Revolucionarias de Colombia-Exército Popular (FARC-EP), relativo este á participación política, explica a apertura dunha serie de escenarios políticos en Colombia que, a curto prazo, dirimen a súa atención de cara aos comicios presidenciais pautados para maio de 2014.

Alén de constituír un histórico acordo, a aceptación o pasado 6 de novembro na Habana (Cuba) do segundo punto da axenda de negociacións que levan a cabo as delegacións do goberno de Juan Manuel Santos e a dirección xeral das Forzas Armadas Revolucionarias de Colombia-Exército Popular (FARC-EP), relativo este á participación política, explica a apertura dunha serie de escenarios políticos en Colombia que, a curto prazo, dirimen a súa atención de cara aos comicios presidenciais pautados para maio de 2014.

O texto do comunicado que establece este acordo⁽¹⁾ aborda aspectos de indubidable carácter histórico para Colombia nunha negociación que entraba nunha fase estratéxica e decisiva, tras haberse aprobado meses atrás o primeiro punto dos seis da negociación, relativo á reforma agraria. En resumo, os puntos principais deste comunicado establecen as garantías de participación no exercicio da oposición política; a apertura de mecanismos democráticos de participación cidadá; os pasos necesarios para determinar a finalización do conflito armado; e a discusión pública sobre a inserción no escenario político nacional dun movemento político afín ou derivado das FARC-EP.

Así e todo, este acordo abre un paréntese de esaxerados triunfalismos aderezados cun obvio escepticismo na sociedade e na opinión pública colombiana, en especial no relativo ao desarme e participación política e electoral da guerrilla. Diversos sectores da opinión pública colombiana denotan a “vaguidade” de certos aspectos deste acordo, sensación que imprime un carácter de maior incerteza sobre a viabilidade do mesmo.

Obxectivo: illar ao “uribismo”

Contextualizando este acordo de cara á realidade política colombiana, o mesmo descifraría unha especie de pacto táctico entre o presidente Santos e as FARC-EP de cara aos comicios presidenciais de maio próximo. Neste sentido, as cartas políticas tras este acordo favorecerían obviamente as perspectivas de Santos de presentarse á reelección, amparado polo feito de poder converterse no presidente que alcanzou a paz coa guerrilla. Igualmente, as cartas de Santos teñen especial incidencia na súa tentativa por illar a un “uribismo” que tenta reconcentrar a atención política nos meses previos a estes comicios.

Neste sentido, o ex mandatario Álvaro Uribe Vélez volve á escena política para tentar recobrar un protagonismo visiblemente opacado trala súa saída presidencial en 2010, a mans do seu “delfín” e ex ministro de Defensa, un Santos cuxo distanciamento político do seu “protector” Uribe (que raía na rivalidade) supón un aspecto que practicamente determina e condiciona o escenario político actual no país andino.

Tanto como o escepticismo e os triunfalismos que rodean a este acordo, outras perspectivas deben tomarse en conta. En todos os meses de negociacións entre o goberno e a guerrilla non existiu tregua algunha no conflito armado. Mentres as delegacións negociaban na capital cubana, o Exército e as FARC seguían a enfrontarse en diversos “escenarios de guerra”, aínda que visiblemente cunha intensidade moito menor que antano.

Para as FARC, a eventualidade de poñer fin ao conflito armado mais prolongado da historia latinoamericana, con cinco décadas de enfrontamento, supón abrir diversos retos políticos. Erosionada a súa capacidade militar desde 2008, “descabezado” dos seus principais líderes político e militares e con numerosas desertións e baixas, o comando central das FARC-EP, actualmente en mans do “comandante *Timochenko*” e dos operadores políticos alias “Iván Márquez” e “Rodrigo Granda”, busca obviamente obter ganancias políticas a través de garantías de participación política cuxas secuelas

polarizan á sociedade colombiana.

Un dos principais aspectos desta polarización, con visibles cores reaccionarios, está estipulado nas declaracións públicas da Procuraduría e do poder xudicial colombianos de impedir a eventual participación política de “*Timochenko*”, Márquez ou Granda, así como a hipotética amnistía a xefes políticos e militares da guerrilla acusados de crimes de lesa humanidade. Diversos analistas colombianos especulan que detrás destes poderes públicos estarían as forzas reaccionarias do “uribismo”⁽²⁾, visiblemente contrariados pola eventualidade dun acordo histórico de paz entre Santos e as FARC-EP. Non obstante, non está claro se a guerrilla, a través dalgún movemento político afín ou en proceso de construción, poida participar nos próximos comicios.

Con todo, e a pesar do escepticismo e das inevitables incertezas sobre este acordo, o mesmo supón unha evidente ganancia política de carácter “suma variable” para Santos e as FARC-EP, moi probablemente coa intención de obter unha ganancia global “suma cero” sobre o “uribismo” e as forzas reaccionarias. Para Santos, estas ganancias focalízanse na perspectiva de fortalecer uns niveis de popularidade erosionados polos recentes conflitos rurais cos movementos campesiños, así como para potenciar a súa candidatura para alcanzar unha eventual reelección presidencial.

Para a guerrilla, a ganancia establécese en obter unha “válvula de osíxeno” de carácter político que, eventualmente, lle outorgue un carácter de lexitimidade para acometer o reto da participación política, ingresando así no marco da legalidade establecida no proceso constituínte colombiano de 1991 a través dun pausado desarme.

Todo iso sen obviar o prisma do escenario internacional, onde gobernos garantes da negociación entre Santos e as FARC, como son os casos de Cuba e Venezuela, sinalados dende diversos ángulos como “protectores” da guerrilla colombiana, alcanzan un notorio éxito diplomático, ó mesmo tempo que outros países garantes deste proceso como Noruega e Chile. Tras este paso histórico, resta por ver se estas ganancias “suma variable” impliquen a definitiva pacificación do conflito colombiano.

(1) “Comunicado conjunto tras acuerdo de participación política”, *El Tiempo* (Colombia), 6 de novembro de 2013. Ver en: http://www.eltiempo.com/politica/ARTICULO-WEB-NEW_NOTA_INTERIOR-13163052.html

(2) HERNÁNDEZ, Jorge Andrés; “El acuerdo con las FARC: ¿Fase final de la transición política colombiana?”, *Razón Pública* (Colombia), 11 de novembro de 2013. Ver en: <http://www.razonpublica.com/index.php/conflicto-drogas-y-paz-temas-30/7185-el-acuerdo-con-las-farc-%C2%BFfase-final-de-la-transici%C3%B3n-pol%C3%ADtica-colombiana.html>

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

América Latina

ETIQUETAS

Colombia proceso de paz Santos FARC-EP

IDIOMA

Galego

Fecha de creación

noviembre 14, 2013

Campos meta

Autoria : 3713

Datapublicacion : 2013-11-14 00:00:00